

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΤΑΠΗΤΟΥΡΓΙΑ

Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΤΗΣ ΕΞ ΑΝΑΤΟΛΗΣ

ΥΠΟ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ ΜΑΛΑΜΑΤΙΑΝΟΥ

Ἐάν εἶνε βέβαιον ὅτι ἡ καταστροφή τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἐπέφερε συγκλονιστικὴν διαταραχὴν τῶν δημοσίων καὶ ἰδιωτικῶν οἰκονομικῶν καὶ οὐσιώδεις ἀνατροπὰς ἐν τῇ κοινωνικῇ συνθέσει τῆς χώρας, εἶνε ἐπίσης ἀναμφισβήτητον ὅτι τόσον ἡ συνέπεια ταύτης πύκνωσις τοῦ ἀστικοῦ καὶ ἀγροτικοῦ πληθυσμοῦ καὶ ἡ ἐκ τούτου αὐξησις τῆς εἰς ἀνθρώπινον ὀλικὸν δυναμικότητός της, ἔσον καὶ ἡ μεταφορὰ διαφόρων χειροτεχνιῶν καὶ βιομηχανιῶν, μὴ γνωρίμων μέχρι τοῦδε εἰς τὸ ἑλληνικὸν περιβάλλον, καὶ διαφόρων νέων μεθόδων ἐκμεταλλεύσεως τῶν φυσικῶν πλουτοπαραγωγικῶν πηγῶν τοῦ τόπου, προώρισται μετὰ μίαν συστηματικὴν καὶ ἐπιτημονικὴν διαπαιδεγώγησιν καὶ κατόπιν τῆς ἀπαιτουμένης πρὸς τοῦτο χρονικῆς περιόδου, νὰ δημιουργήσουν νέας ἀξίας, αἵτινες ὄχι μόνον θὰ ἐπουλώσουν τὰ δημιουργηθέντα κενά, καὶ θὰ ἀντιροπήσουν τὰς δημιουργηθησομένας νέας ἀνάγκας, ἀλλὰ καὶ θὰ συντελέσουν εἰς τὴν βελτίωσιν τῶν ὄρων τῆς ζωῆς, ἐφόσον νεώτεραι ἀνατροπαί, ἀπόρροιαι νεωτέρων ἰσῶν ζυμώσεων, δὲν ἤθελον ἐπανεργήσῃ ἀντιστρόφως, ἐπὶ τῆς μελλοντικῆς οἰκονομικῆς καὶ κοινωνικῆς ἐξελίξεως τῆς Ἑλλάδος.

Ἦδη μετὰ τὴν ἀνάληψιν τοῦ ἔργου τῆς ἐγκαταστάσεως, τοῦ καταφυγόντος ἐντεῖθα προσφυγικοῦ πληθυσμοῦ καὶ γενικώτερον τῆς ἐπιλώσεως τοῦ ἐκ τῆς ἀνω αἰτίας δημιουργηθέντος ἀγροτικοῦ προβλήματος, ὅπως τῆς ἐπατροπῆς ἀποκαταστάσεως προσφύγων, φρονοῦμεν ὅτι τόσον ἡ κρατικὴ μέριμνα, ὅσοι καὶ τὸ ὀργανωμένον κεφάλαιον, δεῖον νὰ στραφοῦν πρὸς τὴν οἰκονομικὴν ἐνίσχυσιν τῶν βιομηχανικῶν καὶ ἐπαγγελματικῶν προσφυγικῶν τάξεων καὶ κυρίως πρὸς δύο σημεία. Πρὸς τὴν ὀργάνωσιν βελτίωσιν τῆς ταπητουργίας καὶ τῆς ἀλιείας.

Τόσον ἡ πρώτη ὅσον καὶ ἡ δευτέρα ἀποτελοῦν πλουσίους οἰκονομικὰς πόρους, οἵτινες μεθοδικῶς ἀναπτυσσόμενοι καὶ βελτιούμενοι, θὰ ἐπιτρέβουν νὰ συνεισφέρουν οὐσιώδη ἀγαθὰ εἰς τὴν γενικωτέραν ἑλληνικὴν οἰκονομίαν.

Πρὸς τὸ πρῶν θ' ἀσχοληθῶμεν μὲ τὴν ἐξέτασιν τοῦ ζητήματος τῆς ταπητουργίας, ἐπιφυλασσόμενοι ἅπως ἐν καιρῷ διατυπώσωμεν τὰς ἀνυλῆφαις μὲς καὶ περὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἀλιείας.

Ὡς γνωστὴν ἡ ἀρχὴ τῆς κατεσκευῆς ταπητῶν ἐνέγκται εἰς τοὺς

ἐκλείψαντες ἤδη λαοὺς τῆς Ἀνατολῆς. Κυρίως ἕως τῆ ταπητουργία ἔλαβε τὴν μορφήν χειροτεχνίας καὶ ἐμπορικῆς ἐκμεταλλεύσεως ἐν Περσίᾳ, Ἰσραὺ καὶ ἐδελτιώθη ποιοτικῶς καὶ καλαιστοθητικῶς. Ἐκείθεν διεδόθη, εἰς ἐλάκλῃρον τὴν Μικρὰν Ἀσίαν ὑποστάσας διαφόρους τεχνικὰς μεταλλαγὰς ἐκ τῶν ὁποίων παράχθησαν οἱ διάφοροι τύποι ἀνατολικῶν ταπήτων: Σπάρτης, Θυράκ. Γκιέρδας, Περγάμου, Μέλεις, Σιδῶς κ. τ.λ.

Οἱ ἀνατολικὲς τάπητες μεγίστης ἀντοχῆς καὶ μὴ ὑπολειπόμενοι κατὰ πολὺ ἀπὸ ἀπόψεως τεχνοτροπίας τῶν περσικῶν, πωλούμενοι δὲ εἰς πολὺ χαμηλοτέρως τιμὰς, τοῦτων, ὡς ἤδη φησικόν, κατέλαβον τὴν πρώτην γραμμὴν ἐν τῇ καταναλώσει τῆς ἀγορᾶς τῆς Ἑυρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς, ὅπουθεν ἐξετόπισαν τοὺς δευτέρους, αἵτινες καὶ ἀπέμειναν μᾶλλον τάπητες πολυτελείας.

Ὅστω τὸν τῷ χρόνῳ τῆ χειροτεχνία αὐτῇ, ὑπὸ τῆς ᾧήθου τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων ἐμπόρων, αἵτινες παρῆσαν παντὸς εἴδους οικονομικὰς ἐνισχύσεις, ἤρξατο νὰ καθίσταται οὐσῶς ἡ αἰκονομικὸς συντελεστὴς ἐν Μ. Ἀσίᾳ, παρέχων οὐ μόνον ἀρκετὰ ὑπολογιστὸν ἀποδοτὴν εἰς τοὺς κατασκευαστὰς ταπήτων, ἀλλὰ καὶ ἰκανὰ ἔσοδα εἰς τὴν τουρκικὴν κυβερνήσιν, ἣτις ἀναγνωρίζουσα τὰ ἐκ τῆς ἐργασίας ταύτης μεγάλα ὠφελήματα, παρείχε πᾶσαν δυνατὴν εὐκολίαν, εἴσοι εἰς τοὺς παραγωγοὺς ἔσον καὶ εἰς τοὺς ἐμπόρους τοῦ εἴδους τούτου.

Παρομοίᾳ βεβαίως κίνησις δὲν ἦτο δυνατόν, ἢ νὰ κινήσῃ τὴν προσοχὴν καὶ τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ μεγάλου εὐρωπαϊκοῦ κεφαλαίου, ἔκτοτε δὲ σοβαραὶ ἀγγλικαὶ καὶ ἀμερικανικαὶ ἐταιρεῖαι προέβησαν εἰς σοβαρὰς ἀντιστοιχίας ἐγκαταστάσεις ἐν Ἀνατολῇ, ἐξ ὧν κυριώτερα ἡ Oriental Carpet & Co μὲ κατατεθειμένον κεφάλαιον £ 1.200.000.

Ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ἡ ταπητουργία ἤρξατο λαμβάνουσα βιομηχανικὸν χαρακτῆρα ἐν Ἀνατολῇ. Πρὸ τῆς καταστροφῆς τῆς Μ. Ἀσίας τὰ ἐν αὐτῇ ὄφρανηρία (ἀργαλιὰ-τεζάκια) ὑπελογίζετο ἔτι ἀνήρχοντο εἰς 40000, εἰ δὲ ἐργαζόμενοι ἐν αὐτοῖς καὶ τὰς σχετικὰς πρὸς τὴν ταπητουργίαν ἐργασίας εἰς 100.000 μὲ ἐτησίαν παραγωγὴν 3.000.000 τ. μέτρων ἀξίας £ 4.500.000—περίπου.

Ἐνταῦθα μέχρι πρὸ ὀλίγων ἐκὼν ἐτῶν ἡ χειροτεχνία τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς χρήσεως ἀνατολικῶν ταπήτων ἦτο σχεδὸν ἀγνωστος. Εἰς ὀλίγας μόνον ὄρεινὰς κυρίως περιφερείας τῆς παλαιᾶς καὶ νέας Ἑλλάδος κατασκευάζοντο συναφῆ πρὸς τοὺς ἀνατολικοὺς τάπητας εἶδη, αἵτινα καὶ προσεφέροντο εἰς τὴν ἐγχωρίαν κατανάλωσιν ὑπὸ τὸ ὄνομα «κυλίμια».

Πρὸ τῶν ἐν τοῦτοις ἐτῶν ἐπιχειρήθη καὶ ἐνταῦθα ἡ κατασκευὴ ταπήτων, ἰδίως παρὰ τοῦ ἐργοστασίου «Ἀπόρων Γυναικῶν» καὶ παρὰ τῆς «Ἐταιρείας Ἀγρόρας» μὲ ὄχι ἱκανοποιητικὰ ἀποτελέσματα, ἰδίως

λόγῳ τῆς ἑλλείψεως τεχνικοῦ προσωπικοῦ (σχεδιαστῶν, ἐπιστατῶν, βιβλίων), εἰδικῶν κλωστήριων καὶ συστημاتيῶν ἐγκαταστάσεων.

Ἡδῆ ἡ μικρασιατικὴ καταστροφὴ ἔφερεν εἰς τὴν Ἑλλάδα μεταξὺ τῶν μυριάδων προσφύγων καὶ μέγαν ἀριθμὸν ἐργατῶν καὶ ἐργατριῶν ταπητουργῶν ὁμογενῶν καὶ Ἀρμενίων, ὡς καὶ εἰδικούς τεχνίτας ἀνωτέρας σχετικῶς μορφώσεως ἢ τοὶ διευθυνταὶ κλωστήριων, σχεδιαστῶν, βιβλίου καὶ ἐπιστάτας εἰς οὓς κυρίως στηρίζεται ἡ χειροτεχνία τῶν ταπήτων, καὶ οἵτινες μετὰ τὴν πρώτην συγκίνησιν ἐκ τῆς μοιραίας αὐτῆς ἀτυχίας, ἤρξαντο κινούμενοι πρὸς ἐξακολούθησιν τῆς ἐργασίας, ἤ, ἀπὸ ἐτῶν ἀπεχέρον εἰς τὴν τὸσον ἀπροόπτως διέκοψαν.

Ὅστω ἐσχηματίσθησαν αἱ ποσότητες μικρῆς ταπητουργικαὶ ἐγκαταστάσεις, ἰδίως ἐνταῦθα, ἐν Πειραιεὶ, ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ εἰς τοὺς γύρω τῶν πόλεων αὐτῶν νεοῖδρυσθέντας προσφυγικῶς συλλογισμοὺς εἰς τὴν πρόσδον τῶν ὁποίων μεγάλως συνέδωκεν ἡ ἐκ τοῦ σχετικῶς θαλάμου πρὸς ἐπαγγελματικῆς οἰκονομικῆς ἐπίστασις, ἣτις ἐξήλθη μέχρι τοῦ προσῶτων 3.500.000.

Παραλλήλως ὁμοίως πρὸς τὴν ἀνωτέρω κίνησιν, ἐκτίσθη καὶ πρόσφυγες κεφαλαιοῦχοι συνέστησαν πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν ἐταιρείας σοβαρώτερας, ὧν τὰ κεφάλαια ὑπολογίζονται γύρω τῶν £ 250.000 — 300.000 ἐκτὸς τῶν οἰκονομικῶν ἐπιχορηγιῶν τῶν ἐπιδοθησάντων ἐπὶ τὸν ὅσον δανείων, τὰ λειτουργοῦντα ἐν συνόλῳ ὑφαντήρια 3.000 περίπου, με ἐργαζόμενα ἄτομα 9.000 καὶ με ἐτήσιαν παραγωγὴν 250.000 π. μέτρων ἀξίας λιρῶν στερλινῶν 500.000.

Τὰ ἀνωτέρω δεδομένα πείθουν καὶ τὸν πλέον συντηρητικὸν παρατηρητὴν περὶ τῆς ἐκτάσεως τὴν ἤδη ἔλασεν ἡ ἐν λόγῳ ἐργασία ἐντὸς ἐνός καὶ ἡμισσεως μόλις ἔτους, ἀποδοῦσα μίαν ἐκ τῶν οὐσιωδέστερων βιομηχανιῶν τῆς χώρας, ὡς καὶ περὶ τῆς μελλοντικῆς ἐξελίξεώς τῆς καὶ τῶν ἐκ ταύτης οἰκονομικῶν ἀποτελεσμάτων.

Ἡ τοιαύτη ἐκτασις ὀφείλεται κυρίως εἰς τὸ γεγονός ὅτι δὲν ἐπρόκειτο περὶ δημιουργίας νέας βιομηχανίας, ἀλλὰ περὶ μεταφερθείσης τοιαύτης ἐκ Μικρῆς Ἀσίας, μεθ' ὅλων τῶν εἰδικότητων, τῶν ἀπαραιτήτων διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην.

Πάντως ἡ ὡς ἄνω ἐπιτευχθεῖσα μέχρι σήμερον προοδευτικὴ ἐξέλιξις τῆς ἐν λόγῳ χειροτεχνίας, ἀποτελεῖ πολλοστημόριον τῆς πρώτης ἐν Μικρῇ Ἀσίᾳ τοιαύτης, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν διατυπωμένων ἀνωτέρω παρὰ τὴν ὑκαρίην ὅλων σχεδὸν τῶν ἀπαραιτήτων πρὸ τοῦτο συνταλεσθῶν.

Ἀποσοι περίπου αἱ διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην χρησιμοποιούμεναι κρῆται ὅλας πλην τοῦ τρίτου τῶν διὰ τὴν βαφήν χρωμάτων, εἶναι προϊόντα ἐγχωρίου παραγωγῆς, ὁ δὲ οὐσιωδέστερος συνταλεστής αὐτῶν, τὰ ἔρια, ὡς διεπιστώθη ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε γυνομένων δοκιμῶν, ἀπε-

δείχθησαν ανώτερα τῶν οἰαοδήποτε ἄλλης προελεύσεως τοιούτων, τῶσον ἀπὸ ἀπόψεως στερεότητος ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ποιότητος, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου αἱ ἐργάτριαι καὶ εἰ λοιποὶ εἰθικοὶ κατασκευασταὶ ταπήτων, οἱ καταφυγόντες ἐνταῦθα, ὑπελογίζοντο εἰς τὸ ἐξαπλάσιον τῶν ἤδη ἐργαζομένων καὶ τὰ κεφάλαια δὲν σπανίζουσι εἰς τὸν στίβον τῆς ἑλληνικῆς συναλλαγῆς.

Ποτε τὰ αἰτία τῆς μὴ χρησιμοποίησεως μέχρι τοῦδε ἐνὸς τόσης σημασίας παραγωγικοῦ ἀνθρωπίνου ὕλικου καὶ τῶν ἀπαραιτήτων λοιπῶν ὑπαρχόντων μέσων, πρὸς ὄφελος τῆς γενικωτέρας οἰκονομίας τῆς χώρας;

Τὴν ἀποφιν ταύτην θὰ προσπαθήσωμεν νὰ ἀναπτύξωμεν.

Τὰ αἰτία τῆς μὴ προσευτικωτέρας ἐξελίξεως τῆς ταπήτουργίας ἐν Ἑλλάδι καὶ τῆς μὴ καταλλήλου ἐκμεταλλεύσεως μιᾶς τόσης σημασίας παραγωγικῆς δυνάμεως, παρ' ὅλας τὰς εὐνοϊκὰς συνθήκας τῶσον ἀπὸ ἀπόψεως πρώτων ὀλῶν, ὅσον καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἔργατικῶν χειρῶν καὶ οἰκονομικῶν καὶ ἐμπορικῶν εὐκολιῶν, φρονοῦμεν ὅτι εἶναι τὰ ἑξῆς:

Πρῶτον ἡ ἀπὸ πολλοῦ παρκτηρουμένη ρευστότης ἐν τῇ πολιταικῇ καὶ κοινωνικῇ ἐξελίξει καὶ ἡ ἀστάθεια τῆς ἀξίας τοῦ νομισματός μας, δημιουργοῦσι δισταγμούς, ὡς εὐνόητον εἰς τὰ μεγάλα κεφάλαια ἀνευ τῶν ὀποίων ὡς γνωστὸν ἀποβαίνει ἀδύνατος ἡ ἔδρυσις σοβαρῶν βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων.

Δεύτερον διότι οἱ καταφυγόντες ἐνταῦθα καὶ ἀσχολούμενοι ἐν Μ. Ἀσίᾳ μὲ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ ταπήτουργου, εἶτι δὲ τελειότερον αἱ πρόσφυγες ἐργάτριαι, ἦλθον ἀνευ κεφαλαίων, ἐνῶ ἀφ' ἑτέρου οἱ ἐδῶ κεφαλαιοῦχοι καὶ ἐπιχειρηματῆαι, μὴ ἔχοντες ἀκριθῆ ἀντίληψιν τῆς σημασίας τῆς ἐν λόγῳ χειροτεχνίας δὲν ἐπέστησαν ὅσον εἶδει τὴν εἰς τὸ ἐν λόγῳ οἰκονομικὸν θέμα πρόσοχὴν των, δεδωμένου ἄλλως τε ὅτι μιᾶς σοβαρᾶ καὶ συστηματικῆς χρησιμοποίησις τῶσον ἔργατικῶν χειρῶν θὰ εἶχεν ἀνάγκην μεγάλων κεφαλαίων, καθὼς βάσις τῆς βιομηχανίας ταύτης εἶναι τὸ δολλᾶριον καὶ ἡ ἀγγλικὴ λίρα.

Τρίτον διότι τὸ ζήτημα τῆς καταναλώσεως ἐναπέκειτο εἰς τὴν ἐπιχειρηματικὴν σχεδὸν διαχείρισιν τοῦ ξένου ὀργανωμένου κεφαλαίου καὶ κυρίως εἰς τὰς χεῖρας τῆς Oriental Carpet & Co, Griffitt & Co, Eastern Carpet & Co κτλ.

Σημειωτέον ὅτι ὁ οἶκος Griffitt & Co ὡς πληροφоруμένα εἶναι ἐγκατεστημένος ἐν Σμύρνῃ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1792, ἡ δὲ Oriental Carpet & Co ἔχουσι μετοχικὰ κεφάλαια £ 1.200.000 διέθεσις ἀφθονὰ ὀλικὰ μῶς διὰ τῆς ἐργασίας ταύτης ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ κατὰ ὅλας ἐσφύδαται καὶ συστηματικῶν τρόπων, ἀποτέλλουσι εἰς τοὺς κατὰ τόπους παραγωγὰς τὰ σχέδια καὶ πᾶσις τὰς πρώτας ὅλας καὶ κανονίζουσι δι' ἐκαστὴν ἐξ αὐτῶν ἀναλόγως τῆς ποσότητος καὶ ποιότητος παραγωγῆς του,

δευλαστικὰ κέρδη ἐναντι τῶν περιλαμβανομένων ταπήτων, εὖς αὕτη μεταπέλσει εἰς τὰς ἀγορὰς τοῦ ἐξωτερικοῦ διὰ τῶν πρακτορείων καὶ τῶν ἀνταποκριτῶν τῆς, ἐπιτυχοῦσα διὰ τοῦ ἀποκεντρωτικοῦ αὐτοῦ συστήματος τὴν αὐξησιν τῆς παραγωγῆς.

Τέταρτον ὁ βεδιασμένος τρόπος τῆς ἐγκαταστάσεως τῶν προσφύγων ὁ διασκορπίσας τοὺς ἐργάτας ταπητουργίας εἰς ἑλα τὰ σημεῖα τοῦ ἑλληνικοῦ ὀρίζοντος καὶ ἡ μὴ ἀνέγερσις παρὰ τῶν ἀρμοδίων εἰς τοὺς γύρω τῶν Ἀθηνῶν, Πειραιῶς καὶ Θεσσαλονίκης προσφυγικούς συνοικισμούς, εἰδικῶν κυρίων καταλλήλων δι' ἐργαστήρια ταπητουργίας καὶ εἰδικῶν κλωστηρίων.

Αὐτὰ περίπου εἶνε κατὰ τὴν γνώμην μας τὰ αἷτια τὰ συντελέσαντα εἰς τὴν μὴ εὐρυτέραν ἀνάπτυξιν τῆς ταπητουργίας ἐν Ἑλλάδι.

Ἄς ἐξετασθῇ ὁμως ἤδη καὶ ἡ ἕτέρα πλευρὰ τοῦ θέματος τούτου: Ἡ κατανάλωσις.

Ὡς ἀναφέρομεν ἀνωτέρω ἡ καταναλισκομένη ἐτησίᾳ παραγωγή τῆς Μικρᾶς Ἀσίας ἀνήρχετο εἰς 3.000.000 τ. μέτρα περίπου. Μετὰ τὴν ἔξοσιν ὁμως ἐκείθεν τῶν Ἑλλήνων καὶ Ἀρμενίων, τὸ ἀπομείναν ἐργατικὸν προσωπικὸν ἠλαττώθη, κατὰ θετικὰς πληροφoρίας, εἰς τὸ πέμπτον, ἐν ᾧ ἀφ' ἑτέρου τὸ τεχνικὸν τοιοῦτον, πανταλῶς σχεδὸν ἐξέλειπε. Πρὸς τούτοις καὶ ἡ γενικωτέρα διαχείρησις τῆς κατασκευῆς καὶ τῆς ἐμπορίας τῶν ταπήτων ὑπέστη δεινὸν κλήγμα καὶ ἀπόδειξις τούτου ἡ ἐνεαῦθα μεταφορὰ τῶν μεγάλων ἀγγλικῶν ἐταιρειῶν: Oriental Carpet & Co, Griffitt & Co Ld, Eastern Carpet Co κ.τ.λ.

Κατὰ συνέπειαν ὁ μοναδικὸς ἀνταγωνιστὴς εἰς τὰ ἀναφερόμενα εἶδη ταπήτων κλήν τοῦ τύπου Οδοῦ καὶ Γκιόρδας, ζέν εἶνε δυνατόν νὰ ληφθῇ σοβαρῶς κλόν ὑπ' ὄψιν, ἐπὶ κολῷ μακρᾷ χρονικῇ περιόδῳ.

Ἐξ ἄλλου ἡ παντελής ἑλλησις κεφαλαίων ἐν Τουρίᾳ καὶ ἡ σχετικὴ ἀφθονία τοιούτων ἐν Ἑλλάδι, ἡ ὀφισταμένη διαφορὰ συγκοινωνιῶν, διοικήσεως καὶ δημοσίας ἀσφαλείας μεταξὺ τῶν δύο τούτων χωρῶν, ἡ διαφορὰ διανοητικότητος, ψυχικῆς διαθέσεως, ζωτικότητος καὶ ἐργατικότητος τῶν δύο λαῶν, ἡ ὑπαρξις τῶν λιμένων Πειραιῶς καὶ Θεσσαλονίκης καὶ ἡ διαφορὰ ἀποστάσεως μεταξὺ τῶν τόπων παραγωγῆς καὶ κατανάλωσεως, ἡ ἐκ' ἐσχάτων παρατηρηθεῖσα μεταστροφή τῶν μεγάλων ἀγοραστῶν τοῦ ἐξωτερικοῦ πρὸς τὴν ἡμετέραν χώραν, τέλος ἡ μεταπολεμικὸς παρατηρουμένη εἰς ὅλας τὰς χώρας τάσις πρὸς τὴν εὐμείρισιν καὶ ἐξωρίσιν καὶ ἀπόδειξις τούτου ἡ διαπιστωθεῖσα σοβαρὰ κατανάλωσις ἀμεταλικῶν ταπήτων καὶ ἐν αὐτῇ τῇ ἐσωτερικῇ ἀνάγκῃ, πάντα ταῦτα φρονεόμεν οὗ εἶνε θετικοὶ συντελεστοὶ προετέγγοντες τῇ ἐπιτυχῇ ἐξέλιξιν τῆς ταπητουργίας, προεμαρμένῃς νὰ ἀποτελέσῃ σοβαρὰ κατανάλωσις παράγοντα τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς.

Ἐν τούτοις παρὰ τὰ ἀνωτέρω αἰσιόδοξα ἐπιχειρήματα, ὑπάρχουν καὶ σημεῖα τινὰ προκαλοῦντα μερικοὺς ἐνδοιασμούς, εἰς τὸν προσεκτικὸν μελετητὴν τοῦ ζωτικωτάτου διὰ τὴν Ἑλλάδα τούτου ζήτηματος· τὰ ἑξῆς:

Πρῶτον ἢ παρὰ τὰ ἀνωτέρω πιθανῶν ἀναβιώσις τῆς ταπητουργίας ἐν Ἀνατολῇ, εἰς τὴν εὐρίσκονται εὐυνότεραι αἱ ἐργατικάι χεῖρες, συμπληρούμεναι τεχνικῶς ἐκ Γερμανίας, ἧτις μετὰ τὴν ρύθμισιν τῶν ἐμπορικῶν τῆς σχέσεων ἀσφαλῶς ἢ ἀ στραφῆ ἐκ νέου πρὸς τὴν Τουρκίαν μεθ' ἧς, ὡς γνωστὸν, ἀπὸ πολλοῦ συνδέεται φιλικῶς, διατηροῦσαν ἄλλωστε καὶ ἤδη τὴν χειροτεχνίαν ταύτην ἐν τῇ κατασκευῇ ἀνατολικῶν ταπήτων κατωτέρως ποιότητος (Ὀυστῆ· Πιχόρδης) καὶ ἐμφανίζουσαν παθὲν καὶ ἐκμεταλλεύσιμον.

Δεύτερον ὁ πιθανὸς ἀνταγωνισμὸς τῶν νεωστὶ ἰδρυομένων ἐργαστηρίων ταπητουργίας ἐν Γαλλίᾳ, Συρίᾳ, Ἀλγερίᾳ, Ἰταλίᾳ καὶ Τύνιζι. Ἀπὸ τῆς καταστrophῆς τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ἰδίως ἡ Γαλλία ἤρξατο νὰ συγκεντρώῃ καὶ νὰ υποστηρίξῃ ἠθικῶς καὶ ὕλικῶς τοὺς ταπητουργοὺς κυρίως τῆς Κιλικίας ἐν Συρίᾳ, κατόπιν δὲ διὰ μᾶλλον συστηματικῆς προπαγάνδας ἐν Ἀλγερίᾳ, Μισσηλίᾳ καὶ ἄλλαχοῦ, πληρώνουσα τοὺς κούλους, τὰ πρῶτα ἐξέδρα ἐγκαταστάσεως καὶ παρέχουσα μεταξὺ πλήθους ἄλλων ἐυκαιρίων καὶ τὴν ἐγγύτην τῶν ἐξόδων ἐπιστροφῆς εἰς ἑαυτοὺς δὲν θὰ ἤθελον νὰ πρηνεύουσιν. Τελευταίως δὲ πληροφροσούμεθα εἶναι καὶ εἰδικὸν συνοικισμὸν ταπητουργῶν ἀνεγείρει παρὰ τὰς γαλλικὰς ἄλλεις παρέχουσα πᾶσαν δυνατὴν προστασίαν καὶ ἀτέλειαν πρὸς εὐδωσὴν τῆς οἰομηχανίας ταύτης.

Τοῦτο εἰσὶ ἐγγλωπιῶν τῆς σημασίας ἣν ἀποδίδουσι καὶ ἄλλα κρατὶ, εἰς τὴν ταπητουργίαν, καίτοι στεροῦνται τῶν καταλλήλων πρώτων ὑλών καὶ εἰδικῶς ἐργατικῶν προσωπικῶν.

Τρίτον εἰ κατὰ περὶ τοὺς συμβάλλουσιν ἐμποροδυναμηχανικαὶ κρίσεις, ἔπωσις εἰς ἕλας τῆς κατηγορίας τῆς παραγωγῆς καὶ ἣ ἐξ ἀρχῆς κακῆ κατεύθυνσις τῆς ἐργασίας ταύτης.

Ἄς μᾶλλον ἐπιτραπῆ ἐν τούτοις νὰ ἐξηγηθῇ τὴν γιῶνται, εἰς τὴν ὀργάνωσιν καὶ ἣ συστηματικῆν οἰκονομικὴν ἐπίσχυσιν τῆς ταπητουργίας, εὐμόνον ἢ ἀκαταστήσῃ αὐτὴν ἱκανὴν νὰ ἐξυπηρετήσῃ τὰς τυχεύουσι δισημενέις περιστάσεις ἐν τῇ μελλοταχῇ τῆς ἐξελίξεως, ἀλλὰ καὶ θὰ ἰσχυροποιήσῃ καὶ ἢ ῥελευθώσῃ ταύτην εἰς σημεῖον, ὥστε τοῦ ἐξ ὀφείας ἀπορρέοντα ὠφελήματα νὰ καταστοῦν πληρωσιώτερα καὶ ἀφαισιώτερα τῶν μέχρι σήμερον ἐπιτευχθέντων τοιούτων.

Ὡς γνωστὸν, εἰς τὸ σύγχρονον καθὼς ὡς τῶν ἐλευθέρων ἐκπραγματεύσεων δημιουργοῦνται πολλάκις παρικοικαὶ καὶ ἐμπορικαὶ κρίσεις. Ὀφειλόμενα εἰς τὸν ὑπερπαραγωγὴν εἰς τὸν ἀμετρον

ἀνταγωνισμόν, πρὸς ἀποφυγὴν τῶν ὑποίων. αἱ διάφοροι ἐπιχειρήσεις ἀντεπεξέρχονται διὰ τῆς λεγομένης συγκεντρωτικῆς κινήσεως.

Ἄλλ' ἡ συγκέντρωσις διαφόρων ὁμοειδῶν ἢ καὶ συγγενῶν ἐπιχειρήσεων δὲν ἀποσκοπεῖ μόνον τὴν ρύθμισιν τῆς παραγωγῆς ἢ τῆς κατοχῆς προϊόντων, πρὸς τὴν καταλῶσιν, ἀλλὰ συγχρόνως καὶ τὴν βελτίωσιν τῆς οἰκονομικῆς αὐτῆς σχέσεως, ἀφ' ἑνὸς μὲν διὰ τῆς μειώσεως τῶν παραγωγικῶν ἐξόδων, ἀφ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς μονοπωλειακῆς, οὕτως εἰπεῖν, διαθέσεως τῶν προϊόντων.

Αἱ συγκεντρωτικαὶ αὗται ὀργανώσεις ἀναλόγως τοῦ εἴδους καὶ τῆς μορφῆς τῆς συστάσεώς των, τοῦ τρόπου τῆς ἐνώσεώς των, τοῦ χρόνου τῆς διαρκείας των καὶ τέλος τῆς οἰκονομικῆς αὐτῶν πολιτικῆς, διακρίνονται εἰς δύο κυρίως κατηγορίας: ἑκτορικὰς ὡς οὐσιαστέστεραι: ὑποδιαίρεσις εἶνε αἱ Entantes, τὰ Pools καὶ τὰ Corners καὶ εἰς παραγωγικὰς, ὡς οὐσιαστέστεραι εἶνε τὰ Cartells καὶ Trusts.

Ἐν προκειμένῳ ἐνδιαφέρει βεβαίως ἡ κατηγορία τῶν Cartells καὶ Trusts.

Τὰ Cartells εἶνε ἐξωτερικαὶ οὕτως εἰπεῖν ἐνώσεις, ἀνεξαρτήτων παραγωγικῶν ἐπιχειρήσεων, ἐπιζητοῦσαι τὴν δι' ὁμαδικῆς προσπάθειας μονοπωλειακὴν κατακτησιν τῆς ἀγορᾶς εἴτε διὰ τῆς ρυθμίσεως τῆς προσφορᾶς εἴτε διὰ τῆς ρυθμίσεως τῆς ζήτησεως εἴτε καὶ διὰ τῆς ρυθμίσεως ἀμφοτέρων, ἐνῶ τὰ Trusts ἀποτελοῦσιν ὀργανώσεις αἰτινες ἐπιδιώκουσι τὴν μονοπώλησιν τοῦ ἀντικειμένου τῆς παραγωγικῆς τῶν βράσεως, οὐχὶ δ' ἐξωτερικοῦ συνασπισμοῦ, ἀλλὰ δι' ὀργανικῆς ἐνώσεως καὶ ἀπολύτου συγχωνεύσεως τῶν ἐνοσμένων ἐπιχειρήσεων, κατὰ τὸ πλεῖστον ἑταιρειῶν, εἰς μίαν γενικὴν ἑταιρείαν, δι' ἧς καὶ ἑταιρεῖαι ἑταίρειων δύνανται νὰ ὀνομασθῶν ταῦτα.

Ὡς γνωστὸν, ὁ χαρακτήρ τοῦ Ἑλληνικοῦ παραγωγοῦ, φύσει ἀτομικὸς καὶ ἐγωϊτικὸς ἐν τῇ ἐνασχίσει τῆς ἐπιχειρηματικῆς του βράσεως, δὲν εἶνε δυνατόν νὰ προσαρμοθῇ πρὸς τὴν ἀπολυταρχικὴν μορφήν τοῦ Trusts ἐν τῷ ἐπιπέδῳ οἰαδήποτε πρωτοβουλία ἐξαφανίζεται ὑπὸ τὴν πλήρη κυριαρχίαν τῆς διευθύνσεως.

Ἄλλὰ καὶ αὐτὸ τοῦτο τὸ εἶδος τῆς ταπητουργικῆς χειροτεχνίας ἐν τῷ σταδίῳ τῶν σιδέρων, τῶν ἀποχρώσεων καὶ αὐτῆς ἀκόμη τῆς ὑφάσεως, δὲν ἐξαρτᾶται μόνον ἀπὸ τὴν καλὴν ποιότητα τῶν ὀλικῶν καὶ τὰς καθαρῶς ἐργατικὰς χεῖρας, ἀλλὰ κυρίως ἀπὸ τὴν καλαισθητικὴν ἀντίληψιν καὶ συστηματικὴν παρικολοῦθσιν τῶν ἐπιστευόντων ἐπιχειρηματιῶν καὶ συνεπῶς ἡ ἐργασία αὕτη δὲν εἶνε δυνατόν νὰ ἐκτελεσθῇ ὑπὸ τὰς βιομηχανικὰς συνθήκας τῆς ὑφαντουργικῆς παραγωγῆς τοῦ γενικοῦ ἔμπορου.

Ἐπομένως ἐάν ἐπιτυχθῇ ἡ συστηματικώτερα ὀργανώσις τῆς τα-

πητουργίας ἐν Ἑλλάδι, φρονοῦμεν ὅτι τοῦτο θὰ καταστῆ δυνατόν νὰ πραγματοποιηθῆ, μόνον διὰ τῆς συγκεντρωτικῆς μορφῆς τοῦ Cartell.

Ἰπὸ τὴν ἐπήρειαν τοιούτων ἀντιλήψεων καταβάλομεν εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς πλείστας δσας προσπάθειας πρὸς ἐπίτευξιν μιᾶς τοιαύτης ὀργανώσεως, ἣτις καὶ θὰ ἀποτελέσῃ, οὕτως εἰπεῖν, τὸν πυρῆνα καὶ τὸ παράδειγμα διὰ τὴν μελλοντικὴν γενικωτέραν τοιαύτην.

Ὅπως ἀνεμένετο, ἡ ἐν λόγῳ προσπάθεια ἡμῶν, προσέκοφεν εἰς δύο κυρίως ἐμπόδια: Εἰς τὴν στενὴν ἀντίληψιν τοῦ Ἀνατολίτου καὶ εἰς τὴν ἀντίδρασιν διαφόρων ἰσχυροτέρων οἰκονομικῶς ταπητουργῶν, διζδόντων τὴν ἐκ τῆς τοιαύτης κινήσεως ἀπώλειαν εὐκόλων κερδῶν, ἐκ τῆς ἐκμεταλλεύσεως τῶν ἀσθενεστέρων συναδέλφων των καὶ ἐν τῇ παραγωγῇ καὶ ἐν τῇ ἐμπορικῇ διαχειρίσει.

Ἐν τούτοις παρὰ πάντων τούτων ἐπετεύχθη ἡ ἐνταθθα Ἰδρυσις τῆς πρώτης συναργατικῆς ἑλληνικῆς ταπητουργίας Σ. Π. Ε. ἣς ὁ σκοπὸς καθορίζεται διὰ τοῦ δευτέρου ἀρθροῦ τοῦ κυρωθέντος καταστατικοῦ τῆς ὡς ἐξῆς:

«Ὁ συνεταιρισμὸς σκοπεῖ α') τὴν βελτίωσιν καὶ διάδοσιν τῆς ἑλληνικῆς ταπητουργίας διὰ τῆς κοινῆς κατευθύνσεως τῶν βιομηχανικῶν καὶ ἐμπορικῶν αὐτῆς κλάδων καὶ διὰ ρυθμίσεως τῆς παραγωγῆς καὶ καταναλώσεως. β') Τὴν προαγωγὴν τῶν ἰτομικῶν συμφερόντων τῶν μελῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ καὶ ὄλων τῶν παραγωγῶν ταπήτων, ἐφόσον οἱ παραγωγοὶ εἶνε παλάται τοῦ συνεταιρισμοῦ. γ') Τὴν βελτίωσιν τῆς θέσεως καὶ τὴν προστασίαν ὄλων τῶν ὀκωσθήποτε ἐργαζομένων εἰς τὰς βιομηχανικὰς καὶ ἐμπορικὰς ἐγκαταστάσεις τῶν μελῶν καὶ παλατῶν τοῦ συνεταιρισμοῦ διὰ τῆς Ἰδρύσεως ταμείου ἀλληλεβοηθείας ἰκοβλέποντος εἰς τὴν ἀνέγερσιν καὶ ἐξέδρσιν εὐθηνῶν κατοικιῶν καὶ εἰς τὴν δημιουργίαν κρατηρίων εἰδῶν πρώτης ἀνάγκης, νοσοκομείων, φαρμακείων καὶ ἄλλων Ἰδρυμάτων περιτάλψεως καὶ ἐργατικῆς ἀσφαλείας.

Αἱ ταπητουργικαὶ ἐπιχειρήσεις αἱ ἀποτελέσκοσι τὴν ἐν λόγῳ συναργατικὴν ἀνέρχονται εἰς ἑννέα, μεταξὺ τῶν ὁποίων ἡ «πατρικὴ ἐμποροβιομηχανικὴ εἰταιρεία» μὲ κατατεθειμένα κεφάλαια δρ. 10.000.000 καὶ ἡ «ἀνώνυμος ταπητουργικὴ εἰταιρεία — Σπύρταλης μὲ εἰταιρικὰ κεφάλαια κατατεθειμένα £ 18.000.

Τὰ διατεθέντα διὰ τὴν ἐπιχείρησιν ταύτην συνεταιρικὰ κεφάλαια ἀνέρχονται εἰς ἀγγλικὰς λίρας 10.500, ἐξ ὧν κατατεθέντα 1.500, ὑπερῶνα 9.000.

Τὰ ἐν τῇ ταπητουργίᾳ ἰκησολημένα κεφάλαια εἰς τὰς κατ' ἴδιον ἐπιχειρήσεις τῶν συνταίρων ἀνέρχονται εἰς £ 92.200, τὰ δὲ ἐν χρήσει ὑφαντήρια αὐτῶν εἰς 298 μὲ πρόβλεψιν νὰ ἀνέλθουν ἰσῶτα εἰς 650 κατὰ τὸ τρέχον ἔτος.

Αἱ ἐργασίαι τῆς πρώτης ταύτης ἑλληνικῆς συνεργατικῆς ἤρξαντο τὴν 1 Ἰανουαρίου ε. ἔ. ἐξελισσόμεναι μετὰ περισσέφεως καὶ συστηματικότητος, τὸ δὲ ἐκλεγέν διωικητικὸν συμβούλιον αὐτῆς ἰποτελεῖται ἐπὶ ἄτομα ἱκανὰ διὰ τὴν διαχείρισιν καὶ προαγωγὴν τῆς τε παραγωγῆς καὶ τῆς ἐμπορίας τῶν ταπήτων.

Τέλος ὁ ὀργανισμὸς οὗτος συγκεντρῶνων ἤδη τὸ τέταρτον περίπου τῆς σήμερον ὑφισταμένης ταπητουργικῆς κινήσεως, φρονούμεν ὅτι δύναται νὰ χρησιμεποιηθῆ ὡς βᾶσις μιᾶς συστηματικώτεραις ὀργανώσεως, ἐφόσον ἤθελε τῷ χει τῆς δεούσης ἡμερικῆς καὶ εἰκονομικῆς ἐνισχύσεως, πιστεύοντες ἀδυστάκτως ὅτι καὶ εἰ ἐκ πλάνης καὶ κακῶν ὑπολογισμῶν ἀντιδράσαντες διὰ τὴν δημιουργίαν του, κολῦ συντόμως μετανοοῦντες θὰ προσέλθουν ὑπὸ τὴν κοινὴν στέγην, καθόσον ἐκ τῆς ἐπιστημονικώτεραις ἐρεύνης τῶν πραγμάτων θὰ πεισθῶν ὅτι τὸ ἀτομικὸν συμφέρον ἐγκτεῖται ἐν τῇ ἐνώσει καὶ ἐν τῇ κοινῇ προσκαθεῖα.

Ἦδη ὁ ἐν λόγῳ ὀργανισμὸς ἐξησφάλισε μιᾶν πίστωσιν δρχ. 1.000.000, ἐκτὸς τῶν ἐπιτευχυσιῶν πιστώσεων διὰ τὰ εἰκονομικῶς ἀσθενέστερα μέλη του, αἵτινες ἀνέρχονται εἰς δρχ. 500.000. Ἐκείνο ὅμως ἐπαρκυρῶς θὰ συντάλῃ εἰς τὴν ἀσφαλῆ ἐπιτυχίαν τοῦ ἐπιδιωκομένου σκοποῦ, εἶναι ἡ ἐκάστοτε ἐγκαιρος ἰγερὰ τῶν ἐρίων καὶ ἡ ἐπ' ἰβίων βιομηχανικῶν ἐγκαταστάσεων ἐπιξεργασία των.

Εἰς τὸ βιομηχανικὸν κόστος τῶν ταπήτων, τὸ τίμημα τοῦ μαλλίνου νήματος ἀποτελεῖ τὰ τρία πέμπτα περίπου τῆς ἀξίας αὐτοῦ. Αἱ σημεριναὶ τιμαὶ τοῦ μαλλίνου νήματος δύναται νὰ μειωθῶν ἀσφαλῶς κατὰ 3¹¹ ο)ο διὰ τῆς ἰθροσεως ἰβίου νηματουργεῖου, ὅπου ἐκτὸς τοῦ ὅτι θὰ προμηθεύῃ νήματα κολῦ ἀνωτέρας ποιότητος τῶν ἤδη προσφερομένων καὶ κατὰ συνέπειαν θὰ βελτιώσῃ τὴν ποιότητα τῶν ταπήτων, θὰ μειώσῃ ἀρ' ἐτέρου καὶ τὴν ὀλικτὴν ἀξίαν αὐτῶν κατὰ 15—20 ο)ο τοῦλάχιστον.

Τὸ ἐν λόγῳ νηματουργεῖον μαλλίνων νημάτων φρονούμεν ὅτι ἀρχικῶς θέον νὰ ἐκτίθῃ τὴν ἱκανότητα τῆς ἡμερησίας παραγωγῆς χιλίων κοιλῶν μὲ πρόβλεψιν ἐπεκτάσεως μέχρι τριῶν χιλιάδων.

Ἐννοεῖται ὅτι ὁ διπλασιασμὸς τῶν ἐργασίμων ὥρων διὰ τῆς ἐναλλαγῆς τοῦ ἐργατικῶ καὶ προσωπικῶ θὰ διπλασιάσῃ καὶ τὴν ὡς ἀνω καθοριζομένην παραγωγὴν.

Ἡ παραγωγὴ 1.000 κοιλῶν ἡμερησίας δύναται νὰ τροφοδοτῇ 1250 ὑφαντήρια (ἀργαλεῖα) καὶ 3500 ἐργάτιδας περίπου, μὲ ἰτησίαν παραγωγὴν ταπήτων 125.000 τ. μ. ἀξίας £ 250.000 ὡς ἔγνωσα.

Ἐκτὸς τοῦ νηματουργεῖου θέον νὰ δημιουργηθῶσιν ἐν τῷ αὐτῷ χώρῳ καὶ συγγενικὸν σχεδιαστήριον, βαφικὸν καὶ κλιντήριον.

Ἐν τῷ ἑνὶ τῶν ἀνωτέρω ἐγκαταστάσεων ἡ προοδευτικὴ σκέψις ὁρμῆς τοῦ ὄμιλου καθίσταται προδληγματικὴ καὶ γὰρ ἐκ τῶν ἡμερῶν ἡ νηματοποιία καὶ ἡ ταπητουργία ἔχουσιν ἰσχυρὰν ἀνάπτυξιν.

τουργία εἶνε ἀμφίδρομον ἀν θὰ κατορθωθῆ νὰ παγιωθῆ ὡς σεβάρὰ ἐπιχειρήσεις ἐν Ἑλλάδι, λόγῳ τῆς διαφορᾶς τῶν ἐνταῦθα πληρωνομένων ἡμερομισθίων ἐν σχέσει μὲ τὰ καταβαλλόμενα εἰς τὰς ἄλλας χώρας παραγωγῆς, ὅπως εἶνε ἡ Μικρὰ Ἀσία, ἡ Κίνα καὶ αἱ Ἰνδίαὶ διὰ τὰς κατωτέρας ποιότητος καὶ ἡ Περσία διὰ τὰς ἀνωτέρας.

Τὰ ἐνταῦθα πληρωνομένα ἡμερομισθία ἐν τῇ ταπητουργίᾳ, ἐνῶ εἶνε κατὰ πολὺ μεγαλειότερα τῶν ἀλλαχοῦ τοιοῦτων, παραβαλλόμενα μὲ τὰ χρητιγούμενα εἰς ἄλλας ἐργασίας, εἶνε σχετικῶς μικρὰ καὶ κατὰ συνέπειαν, ὄχι μόνον κτήσισταται ἀδύνατος ὁ εἰς τὰς μεγαλουπόλεις προσηλυτισμὸς νέων ἐργατικῶν χειρῶν, ἀλλὰ παρατηρεῖται καὶ ἡ διαρροὴ αὐτῶν εἰς ἄλλας ἐπωφελεστέρας ἐργασίας. Τοῦτο ἄλλωστε εἶνε καὶ μία ἀπὸ τὰς αἰτίας τῆς μὴ εὐδοκίμησεως τῆς χειροτεχνίας ταύτης εἰς πεπολιτισμένας χώρας, παρὰ τὰς μέχρι τοῦδε καταδηθείσας προσπαθείας καὶ φρονῶ εἶτι ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου δέον ζωηρῶς νὰ ἐπιστηθῆ ἡ προσοχὴ τῆς πολιτείας καὶ τῶν λοιπῶν ἐνδιαφερομένων, ἐφόσον ἤθελεν κριθῆ εἶτι ὄντως ἡ ταπητουργία προώριεται εὐδοκίμοῦσα, νὰ ἀποτελέσῃ οὐσιώδη οἰκονομικὸν παράγοντα τῆς ἑλληνικῆς ζωῆς.

Ἡ ἀντιμετώπισις τοῦ ἐργατικῆς ζητήματος ἐν τῇ ταπητουργίᾳ φρονοῦμεν εἶτι δύναται νὰ ἐπιτευχθῆ, ἀπ' ἐνὸς μὲν διὰ τῆς μειώσεως τοῦ κόστους τῶν ὑλικῶν καὶ ὄλων τῶν ἄλλων συντελεστῶν διὰ τῆς βιομηχανοποιήσεως αὐτῶν, ἀπ' ἑτέρου δὲ διὰ τῆς ἐν τοῖς κέντροις παραγωγῆς διαφόρων φιλεργατικῶν ἐυκολιῶν ἐπιτυγχανομένων διὰ τῆς ὀργανώσεως ὅς ἄλλωστε προβλέπεται τοῦτο καὶ ὑπὸ τοῦ καταστατικῆς συνεργατικῆς καὶ τῆς προσπαθείας πρὸς δημιουργίαν μικροεγκαταστάσεων, πρὸ παντὸς μὲν εἰς ὀρεινὰς καὶ κατὰ δεύτερον δὲ λόγον εἰς γεωργικὰς καὶ νησιωτικὰς περιφερείας, ἐνθα τὸ ἡμερομισθιον εἰς ὀρισμένας ἐποχὰς τοῦ ἔτους κατέρχεται εἰς τὸ ἐλάχιστον ὄριον, καθόσον ἔχομεν τὴν γνώμην εἶτι ἡ ταπητουργία εἰς μὲν τὸ στάδιον τῆς ὑφάνσεως δέον καὶ παρ' ἡμῶν νὰ παραμείνῃ ὅς χειροτεχνία, εἰς δὲ τὰς ὑπολοίπους μορφὰς τῆς, νὰ βιομηχανοποιηθῆ.

Ἡ συνεργατικὴ καὶ ἐτέρα τοιαύτη ἰδρυομένη ἐν Θεσσαλονίκῃ κατωλλήλως ἐνισχυόμενα, ἀσφαλῶς θὰ ἀποτελέσουν τὸν πυρῆνα μιᾶς μελλοντικῆς γενικωτέρας ὀργανώσεως τῆς ταπητουργίας ἥτις οὕτω, οὐ μόνον θὰ ἀντιμετώπισῃ ὄλους τοὺς ὅς ἄνω ἀναφερομένους δυσμενεῖς συντελεστὰς ἐν τῇ ἐργασίᾳ ταύτῃ, ἀλλὰ καὶ ἐδραιουμένη, θὰ ἀποθῆ μία ἀπὸ τῆς οὐσιωδესτέρας κλουτοπαραγωγικῆς πηγᾶς τῆς ὅλης ἐθνικῆς μας οἰκονομίας.

Ἐκείνο ὅμως ὅπερ θὰ ἀποτελέσῃ τὸν κυριώτερον συνδετικὸν κρίκον τοῦ συνεργατισμοῦ ἐν τῇ ταπητουργίᾳ εἶνε πρὸ παντὸς ἡ δημιουργία ἐκταλόγων συνεταιρικῶν νηματοουργείων, αἵτινα καὶ ἀπὸ στενωτάτης ἄλ-

λως τε οικονομικῆς ἀπόψεως ἐξεταζόμενα, ἀποτελοῦν ἐπωφελεστάτας ἐπιχειρήσεις, καθόσον ἐνφ' ἐπὶ παραδείγματι ἡ δαπάνη μιᾶς ἐγκαταστάσεως παραγωγῆς 1000 κοιλῶν ἡμερησίως θὰ ἀνέλθῃ εἰς £ 20.000 — τὰ ἐτησίως ἐν ταύτης πραγματοποιούμενα καθαρὰ κέρδη θὰ ἀνέρχωνται εἰς £ 8000 — ὡς διεπιστώθη κατόπιν εἰδικῆς καὶ λεπτομεροῦς ἐρεύνης τοῦ θέματος τούτου, μὲ δεδομένον ὅτι καὶ τὰ παραγόμενα προϊόντα θὰ προσφέρονται εἰς τὸ ἡμισυ τῆς σημερινῆς ἀγοραίας τιμῆς.

Ἐξ ἐξετασθῆ ἤδη συντόμως καὶ ἑτέρα οὐσιώδης ἀποφικ ἐνδιαφέρουσα ἐπίσης σοβαρῶς τὴν κοινωνικὴν οικονομίαν καὶ σχετικὴ μὲ τὸ ἐν λόγῳ θέμα : Τὸ ζήτημα τοῦ διαμετακομιστικοῦ ἐμπορίου τῶν περσικῶν ταπήτων.

Προπολεμικῶς οἱ τάπητες τῆς Περσίας καὶ τῶν γειτονικῶν πρὸς αὐτὴν περιφερειῶν, Αὐγανιστάν, Βουχάρας, Βελουχιστάν κτλ. μετὰ τῶν συνρρευουσῶν ρωσικῶν ἐπαρχιῶν, ἀπετέλουν τὰ δύο τρίτα τῆς παγκοσμίου ταπητουργικῆς παραγωγῆς, τὸ σύνολον τῆς ὁποίας ἀνήρχετο περίπου εἰς τριάκοντα χιλιάδας ἀγγλικῶν λιρῶν ἐτησίως.

Τὰ ἤδη ταῦτα ὧν ἡ ἀξία ἀνήρχετο, ὡς ἄνω, εἰς εἴκοσι ἑκατομμύρια ἀγγλικῶν λιρῶν μεταφέροντο εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐνθα ὑπῆρχον μεγάλαι εἰδικαὶ διακομιστικαὶ ἀποθήκαι πλησίον τοῦ τελωνεῖου, προωρισμέναι ἀποκλειστικῶς διὰ τὴν ἐναποθήκευσιν αὐτῶν. Ἐκτὸς ὁμῶς τῆς ἀνωτέρω διακομιστικῆς ὀργανώσεως, διάφοροι φορολογικαὶ εὐκολίαι καὶ εἰκονομικαὶ ἐνισχύσεις παρὰ τῶν ἐκεῖ τραπεζιτικῶν ὀργανισμῶν, ὑπὸ τὸν ὅρον προσωπικῶν ἐγγυήσεων ἢ καὶ προκαταβολῶν ἐπὶ ἐναχύρω, καθίστων εὐχερῆ τὴν διεξαγωγὴν τοῦ ἐμπορίου ταπήτων.

Ἐἵχερῶς ὑποθέτομεν δύναται νὰ ἐξαχθῇ τὸ συμπέρασμα περὶ τῶν μεγίστων ὠφελημάτων, αἵτινα ἀπεκόμιζεν ἡ Κωνσταντινούπολις ἐκ τῆς κινήσεως ταύτης καὶ ἐκ τῆς συρροῆς σμήνου ἐμπορικῶν πρακτῶρων καὶ περιτηγητῶν, οἰκίαι, ὡς εὐόνητον, ἐκτὸς τῆς προμηθείας ταπήτων, προόβαινον καὶ εἰς ἀγορὰν πλῆθους ἄλλων προϊόντων ἀνατολικῆς τεχντροπίας.

Ἡ ἀπὸ δεκαετίας ὁμῶς ἐπελθοῦσα ἀνώμαλος κατάστασις ἐν Τουρκίᾳ, ἡ κατὰστροφὴ τῶν μετὰ τοῦ ἐσωτερικοῦ συγκοινωνιῶν, ἡ ἔλλειψις καὶ τῆς στοιχειωδেষτέρας ἰσραλείας ἐν τῇ ὑπαίθρῳ χώρᾳ, ἡ ἀπομάκρυνσις τῶν ξένων ἀγοραστῶν, λόγῳ τῶν μακροχρονίων ἀποκλεισμῶν καὶ ὄλων τῶν λοιπῶν κινδύνων, οἱ πρὸ τριετίας ἐπιβλήθέντες βάρυτατοι σχετικῶς δασμοὶ καὶ τέλος ἡ ἐξοδὸς τῶν χριστιανῶν ταπητουργῶν, ἐμείωσαν ἤδη τὴν κίνησιν ταύτην εἰς τὸ τέταρτον τῆς προπολεμικῆς καὶ ἐξὴ νάγκασαν τοὺς παραγωγοὺς τῆς Περσίας καὶ τῶν γειτονικῶν περιφερειῶν, νὰ ἐξάγωσι τὰ προϊόντα τῶν ἐν consignation ἐπὶ τῶν λιμένων Βασόρας (Περσικὸς κόλπος), Βυρη:τιῦ, Ἀλεξανδρείας καὶ Τραπεζούντος.

Ὁ μειονεκτικὸς ὁμοῦς οὗτος τρόπος συναλλαγῆς κατέστησε τοὺς παραγωγοὺς καὶ τοὺς ἐμπόρους ταπήτων, ἀπολύτως ὑποχειρίους τῶν μεγάλων κέντρων καταναλώσεως, ἀποστερήσας αὐτοὺς πολλῶν καὶ ποικίλων ὠφελημάτων καὶ ἐβημούργησαν δεινὴν κρίσιν εἰς τὴν τέως πλουτοφόρον ἐθνικὴν βιομηχανίαν τῶν Μικρασιατικῶν χωρῶν.

Φρονοῦμεν ὅτι ἐν τῇ προκειμένῃ εὐνοικωτάτῃ περιστάσει, καθίσταται δυνατὴ ἡ ἐκ τῆς Κωνσταντινουπόλεως μεταφορὰ τοῦ διαμετακομιστικοῦ κέντρου τῶν ἀνατολικῶν ταπήτων, εἰς τὸν λιμένα τοῦ Παιραιῶς, ἐμφανίζονται ἄπειρα φυσικὰ καὶ οἰκονομικὰ πλεονεκτήματα διὰ τὴν ἐργασίαν ταύτην, ἀρκεῖ νὰ καταβληθοῦν αἱ κάτωθι προσπάθειαι:

Πρῶτον: συστηματικαὶ καὶ ἐντατικαὶ προπαγανδιστικαὶ ἐνέργειαι εἰς τοὺς τόπους τῆς παραγωγῆς καὶ σύγχρονος δημιουργίας μεγάλης ἐκθέσεως ταπήτων ἐν Ἀθήναις.

Δεύτερον: Ἱδρύσις ἐδικῶν διαμετακομιστικῶν ἀποθηκῶν ἐν Παιραιῇ μὲ τελείαν ὀργάνωσιν, ἐξασφάλισις τακτικῶν συγκοινωνιῶν μετὰ τῶν λιμένων ἐξαγωγῆς, μείωσις κατὰ τὸ δυνατόν τῶν τελῶν καὶ παροχῆ οἰκονομικῶν ἐνισχύσεων διὰ προκαταβολῶν ἐπὶ ἐνεχύρωφ.

Πάντως τὸ ἀνωτέρω σοδαρώτατον ζήτημα ἀν καὶ συναφές, δεόν νὰ ἐξετασθῇ ἰδιαιτέρως καὶ ἐν ἀντιπραβολῇ πρὸς τὰ συμφέροντα τῆς ἐν ταῦθα δημιουργηθείσης ταπητουργικῆς κινήσεως. Ἐπανερχόμενοι κατὰ συνέσειαν, μετὰ τὴν σχετικὴν ταύτην παρέμβασιν, εἰς τὸ κύριον θέμα τῆς παροῦσης πραγματείας, σημειοῦμεν ὅτι πρὸς ἐναρξιν τῆς ὀργανώσεως τῆς ἑλληνικῆς ταπητουργίας, εἶνε ἀπαραίτητος ἡ οἰκονομικὴ ἐνίσχυσις διὰ £ 25.000 πρὸς Ἱδρύσιν δύο συνεργατικῶν νηματοουργείων ἐν Ἀθήναις καὶ Θεσσαλονίκῃ, ἐφόσον ἡ ὀλικὴ δαπάνη αὐτῶν ἀνέλθῃ εἰς 35—40.000 λίρῶν, καὶ τὸ ὑπόλοιπον καταβληθῇ παρὰ τῶν ἐνδιαφερομένων.

Ὁ Ἑθνικὸς Οἰκονομικὸς ὀργανισμὸς, ὅστις ἀπὸ μακροῦ χρόνου καταβάλλει ἐντατικὰς προσπαθείας διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς παραγωγῆς τοῦ κεινοῦ καὶ τῆς σταφίδος ἐνισχύων ἐτησίως ταύτην, διὰ γεωργικῶν καὶ ἐμπορικῶν δανείων κολλῶν ἑκατοντάδων ἑκατομμυρίων ἔχομεν τὴν γνῶμην ὅτι καὶ ἐν προκειμένῳ δεόν νὰ ἐλθῇ ὀρωγός, εἰς ἕνα νέον ἐπιπέδῃ οἰκονομικῶν συντελεστῶν τῆς χώρας, οὗτινος ἡ καλὴ καταθέσθαις ὑπὸ τὰς σημερινὰς συνθήκας καθίσταται εὐχερής, ὡς εὐρισκομένου εἰς τὸ στάδιον τῆς ἀρχικῆς τοῦ παραγωγικῆς καὶ ἐμπορικῆς διαμόρφώσεως καὶ ἐμφανίζοντος κλειστὴ ὄρα ἐχέγγυα ἀσφαλείας λόγῳ αὐτῆς ταύτης τῆς ἰδιουστιατικῆς του, καθόσον ἀν ἡ ἐξέλιξις τῆς ἐν λόγῳ χειροτεχνίας ἀφῆθῃ ἐξ ὀλοκλήρου εἰς τὰς ἐγαστικὰς ἐπιτηθήσεις καὶ διαθέσεις τῆς ἐποικιακῆς πρωτοβουλίας, ὡς τὰ προβλήματα τοῦ κεινοῦ καὶ τῆς σταφίδας, τὰ ἐκείστωι παρανοχολοῦσι τὴν κοινωνικὴν καὶ κρατικὴν οἰκονομίαν, δὲ προσέθῃ ἄν ὑποτάξῃ καὶ τὸ πρόβλημα τῆς ταπητουργίας.